

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo@mmm.fi

Maa- ja metsätalousministeriön lausuntopyyntö 28.5.2020 VN/13250/2020-MMM-1

Keski-Suomen ELY-keskuksen lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle metsityksen tukemisen määräaikaiseksi laiksi

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle metsityksen tukemisen määräaikaiseksi laiksi.

Lailla säädettäisiin uudesta määräaikaisesta metsityksen tukijärjestelmästä. Tuella voitaisiin metsittää niin sanottuja joutoalueita. Näillä tarkoitettaisiin esimerkiksi maatalouskäytöstä poistuneita peltoja ja tuotannosta poistettuja turvetuotantoalueita. Ympäristö- ja luontoarvoiltaan merkittäviä alueita, kuten niittyjä, ahoja, ketoja ja hakamaita, ei saisi metsittää. Maataloustuotannossa olevien peltojen ja metsämaaksi luettavien alueiden metsittämistä ei tuettaisi.

ELY-keskuksella on olennainen asema tukijärjestelmään hyväksyttävien alojen osalta, koska se antaisi Metsäkeskukselle sitovan lausunnon tukiedellytysten täyttymisestä.

Keski-Suomen ELY-keskus on tutustunut lakiehdotukseen ja sen perusteluihin ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Y-vastuualue:

Säännöskohtaiset perustelut

5 § Metsitystukeen hyväksyttävä alue. Metsitystukeen hyväksyttävä alue ei esityksen mukaan voi olla aktiivisessa maataloustuotannossa olevaa maatalousmaata, eli aluetta, jolle on haettu yhtä tai useampaa EU:n yhteiseen maatalouspolitiikkaan kuuluvan tukijärjestelmän mukaista tukea *vuoden 2019 jälkeen* mukaan lukien myös kansallisesti rahoitettavat tuet. Tällä hallitaisiin varmistaa se, että *maataloustuotannossa olevia tai ympäristöarvoiltaan merkittäviä alueita ei metsitetä*. Ympäristöarvoiltaan merkittäviä alueita olisivat muun muassa luonnonlaitumet, joista maksetaan luonnonhaitta-korvausta, sekä esimerkiksi vesistöjen suojavyöhykealat, maisema-alueet ja perinnebiotoopit, joita koskee *voimassa oleva* maatalouden ympäristösopimus.

10.7.2020

ELY-keskus toteaa, että mikäli metsitystukea haetaan alueelle, jonne on haettu maataloustukia vuonna 2019 tai sitä ennen tai alueille, joiden maatalouden ympäristösopimus on päättynyt hiljakkoin, alueilla hyvin todennäköisesti on vielä maisema- tai perinnebiotooppiarvoja, jotka olisivat ylläpidettävissä ja palautettavissa, mikäli alueelle järjestyisi arvot säilyttävä hoito. ELY-keskuksen tulisi ottaa sitovassa lausunnossa kantaa siihen, puolletaanko alueen metsittämistä vai ei. Jos kyseessä on inventoitu ja arvotettu maisema-alue tai perinnebiotooppi tai muuten arvokkaaksi todettu alue tai kohde, näiden alueiden poissulkeminen on helposti perusteltavissa. Jos taas kyseessä on esim. aiemmin ympäristösopimuksella tuettu kohde tai muu kohde, josta ei ole olemassa entuudestaan tietoa, joudutaan käyttämään tapauskohtaista harkintaa. Tämä edellyttää useissa tapauksissa maastokäyntiä, yhtenäisiä kriteereitä ja käytäntöjä alueiden metsityskelpoisuuden tai -kelvottomuuden määrittämiseksi, jotta lausuntomenettely on yhdenmukainen koko maassa.

6 § Metsitystuen myöntämisen edellytykset.

ELY-keskuksissa toteutetaan parhaillaan perinnebiotooppien päivitys- ja täydennysinventointeja osana Helmi-elinympäristöohjelmaa. Toistaiseksi ei vielä ole olemassa kattavaa, ajantasaista paikkatietoaineistoa, joka voitaisiin antaa Metsäkeskuksen käyttöön inventoitujen ja arvotettujen perinnebiotooppikohteiden poissulkemiseksi. Lisäksi perinnebiotooppien hoitotilan- teet vaihtelevat, niiden tilanne vaatii käytännössä jatkuvaa, aika ajoin tehtävää seurantaa ja inventointien päivittämistä.

Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitys- ja täydennysinventoinnit on toteutettu ELY-keskuksissa 2010-luvulla ympäristöministeriön ohjauksessa. Maisema-alueiden valikoimaan ja alueiden rajauksiin on esitetty muutoksia, mutta niitä ei ole vielä vahvistettu uudella valtioneuvoston päätöksellä. Nykyisiin valtakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin (VNP 1995) päivitysinventoinnissa esitetyt aluelajennukset ja uudet alueet on Keski-Suomen osalta osoitettu maakuntakaavassa maakunnallisesti arvokkaina maisema-alueina. Lisäksi maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet on inventoitu omana selvityksenään ja luonnollisesti myös ne tulee ottaa huomioon ei-metsitettävänä alueina. Lakiesityksessä todetaan, että metsittämisestä ei saa muodostua olennaista haittaa myöskään paikallisesti arvokkaille kulttuuriympäristöille ja -maisemille. Paikallisesti arvokkaat alueet voivat käydä ilmi esim. yleis- tai asemakaavoista, mutta ne kattavat vain osan maaseutualueista. Paikallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja maisemien määrittely voi olla tulkinnanvaraista.

6 § Pykälän 2 momentin mukaan viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista.

Myös valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa linjataan: ”Ilman erityisiä perusteita ei hyviä ja yhtenäisiä peltoalueita tule ottaa taajamatoimintojen käyttöön eikä hyviä ja laajoja metsätalousalueita pirstoa muulla maankäytöllä.”(VNP 2008)

10.7.2020

11 § Metsitystuen hakeminen

Tuen myöntäminen perustuu hakijan antamiin tietoihin. Tuen hakijalla olisi siten valtionavustuslain mukaisesti velvollisuus huolehtia siitä, että metsäkeskuksella on käytettävissään oikeat ja riittävät tiedot hakemuksen ratkaisemiseksi. Metsäkeskus ei olisi itse velvollinen hankkimaan tarvittavia selvityksiä metsitystukeen liittyen. Poikkeuksena olisi lakiehdotuksen 12 §:ssä tarkoitettu ELY-keskuksesta pyydettävä lausunto, jonka metsäkeskus hankkisi.

Kuten lakiesityksen 6 §:n perusteluissa todetaan, vain hyvin pienestä osasta luonnon monimuotoisuudelle tärkeistä maatalousalueista on olemassa paikkatietoa, jonka avulla metsityksen ulkopuolelle jätettävät alueet pystytään helposti varmistamaan. ELY-keskuksen nykyiset resurssit eivät mahdollista maastoinventointien ja selvitysten tekemistä lausunnon antoa varten. Selvitysvelvollisuuden osoittamista tuen hakijalle tulisi harkita. Luonto- ja maisemaselvitysten kustannukset voitaisiin sisällyttää tuettaviin kustannuksiin.

12 § Ennen tukipäätöstä hankittava lausunto

ELY-keskuksen edellytetään ottavan sitovalla lausunnonlailla kantaa laajaan skaalaan asioita liittyen metsityskohteen luonnon monimuotoisuusarvoihin, maatilojen rakenteen kehittämiskysymyksiin, avoimen maaseutumaisen säilyttämiseen sekä kaavarajoitteisiin. Lisäksi metsityskohteen soveltuvuus vesitalouden kannalta olisi tarvittaessa otettava mukaan. Samoin jossain isoissa metsityshankkeissa mahdollisen YVA-menettelyn tarpeen arviointi.

Lausunnon valmistelu vaatisi ELY-keskuksissa useiden asiantuntijoiden työpanosta, koordinoitua ja yhteistyötä. ELY-keskukset eivät suoriudu nykyresursseilla uudesta tehtävästä, lausunnonantoon tulee taata ELY-keskuksille tarvittavat resurssit. Arvioitu lisäresurssitarve ELY-keskusten osalta koko maassa on noin 6-7 henkilötyövuotta.

27 § Metsäkeskuksen yhteistyö viranomaisten kanssa.

ELY-keskusten ja metsäkeskuksen tulisi olla laajassa yhteistyössä metsityksen tukijärjestelmän toimeenpanossa. ELY-keskukset antavat lakiehdotuksen mukaan lausunnon jokaisesta metsityshakemuksesta muun muassa niiden ympäristöllisistä edellytyksistä ja mahdollisista aiempien tukien myöntämisestä hakemuksessa ilmoitetulle alalle.

Paikkatietojärjestelmillä tehtävän hakemusten poissulkemisen lisäksi metsityshakemukseen liitettävä luonto- ja maisemaselvitys voisi vähentää ELY-keskusten työmäärää.

E-vastuualue:

5 § Metsitykseen hyväksyttävä alue

Pykälän 4 momentin osalta ELY-keskus toteaa, että Keski-Suomen ELY-keskuksen alueella laissa rinnastettavat alueet ovat kooltaan enemmän kuin 1 ha. Nämä alueet ovat luontaisesti helposti metsittyviä aikaisempia peltokäytössä olleita alueita. Pinta-alaperusteisten tukien valvontakäynnillä ne on todettu viljelemättömäksi ja jääneet tukien ulkopuolelle. Tähän

10.7.2020

lainkohtaan ei ole syytä laittaa minimihehtaarialaa, sillä alueiden pinta-alat ovat käytännössä aina suurempia kuin 1 ha.

Ehdotetussa lainkohdassa käytetään viljelykunnan määrityksenä ”heikko”, joka ei ole riittävä määritelmä. Selkeämpi määritelmä on viljelemätön pelto, jota käytetään EU-tukiehtojen määritelmänä tukikelvottomasta pellostä.

6 § Metsitystuen myöntämisen edellytykset

Pykälän 1 momentin 2 kohdassa rajataan alle 0,5 ha suuruiset alueet pois. Tämä minimipinta-ala on hyvä raja, jotta hallinnolliset kustannukset eivät nouse korkeiksi. Tähän olisi kuitenkin syytä sisällyttää mahdollisuus siihen, että hakijalla on useampi pienempiä alueita, joiden yhteispinta-ala täyttäisi 0,5 ha:n vaatimuksen.

Pykälän 1 momentin 5 kohdan mukaan myönnettävä tuki ei saa estää maatilojen rakenteen kehittämistä. Eri puolilla Suomea arvioinnin tekeminen ja sen tarve on hyvin erilaista. Tästä syystä olisi linjattava selkeämmin, mitä tällä lainkohdalla tarkoitetaan ja miten ELY-keskuksen tulisi sitä arvioida.

Metsitysrahoituksen saaneille alueille ei voida myöntää uudelleen tukea (1995-19999). ELY-keskuksen järjestelmät ovat puutteellisia ja niiden käyttö on aikaa vievää vanhojen sopimustietojen hakemiseen. Ruokaviraston tulisi päivittää tarvittava tieto käytössä oleviin järjestelmiin paikkatietona, sillä näiden alueiden hallinta on voinut muuttua.

7 § Ilmoitus vähämerkityksisestä tuesta

Osa EU-tuista ovat de minimis -tukia, ja niiden ilmoittaminen Metsäkeskukselle on mahdoton vaatimus hakijalta. Tämän vähämerkityksisen tuen kokonaisuusmäärittämisen tulisi olla viranomaistyötä.

12 § Ennen tukipäätöstä hankittava lausunto

Lausuntokäytäntö viranomaisten välillä edellyttää hyvää sähköistä järjestelmää, jossa täydennysten pyytäminen hakijalta sekä hakemusten siirtäminen viranomaiselta toiselle tapahtuu vaivattomasti. Järjestelmän on oltava käyttäjäystävällinen.

21 § Maa- ja metsätalousministeriön ja Ruokaviraston valvontatehtävä Mikäli Ruokavirasto vastuuttaa valvontatehtävät ELY-keskuksille, valvontaa ja tarkastamista edellyttävät tehtävät on koordinoitava niin, että ne esitetään vuosittain RT-listalla, jolloin koko massan seuranta voidaan tehdä samanaikaisesti sekä mahdollinen maastovalvonta kesällä pinta-alavalvontojen yhteydessä. Valvonnasta ja seurannasta tuleva lisätyö on huomioitava lisäresurssitarpeena.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on ratkaissut Yksikön päällikkö Risto Kujala.

Lausunnon valmisteluun on osallistunut myös Asiantuntija Merja Lehtinen.

Tämä asiakirja KEHA/2338/2020 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/2338/2020 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Kujala Risto 10.07.2020 14:58

Esittelijä Horppila-Jämsä Liisa 10.07.2020 14:42